UCHWAŁA NR L/231/21
RADY POWIATU STRZELIŃSKIEGO

z dnia 29 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Strzelińskim na lata 2022-2024

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920 z późn. zm.) oraz art. 180 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) Rada Powiatu Strzelińskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Strzelińskim na lata 2022-2024, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Strzelinie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2022 roku.

POWIAT STRZELIŃSKI

Przewodnicząca Rady
Powiatu Strzelińskiego
Magdalena Krupa
Magdalena Krupa

Uzasadnienie

Zgodnie z zapisem art. 180 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja trzyletnich programów rozwoju pieczy zastępczej, w tym określenie corocznego limitu nowotworzonych rodzin zastępczych zawodowych.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Strzelińskim na lata 2022-2024 jest kontynuacją działań prowadzonych w poprzednich latach. Opracowany dokument stanowi zbiór integralnych działań powiatu na najbliższe lata w zakresie szeroko rozumianej pieczy zastępczej zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej. Program zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie powiatu strzelińskiego oraz określa zakres zadań i niezbędnych działań zmierzających do ograniczenia skutków sieroctwa społecznego.

Załącznik do uchwały Nr L/231/21
Rady Powiatu Strzelińskiego
z dnia 29 grudnia 2021 r.

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE STRZELIŃSKIM NA LATA 2022-2024

STRZELIN, 2021

SPIS TREŚCI:

I. WSTĘP 3

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU 4

III. ZADANIA POWIATU 4

IV. ZADANIA PIECZY ZASTĘPCZEJ 6

V. ANALIZA RODZIN ZASTĘPCZYCH Z TERENU POWIATU STRZELIŃSKIEGO FUNKCJONUJĄCYCH W LATACH 2019-2021 8

VI. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA 14

VII. USAMODZIELNIENIA PEŁNOLETNICH WYCHOWANKÓW RODZIN ZASTĘPCZYCH I PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH 15

VIII . CELE PROGRAMU 17

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU 19

X. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU 19

XI. ZAGROŻENIA DLA REALIZACJI DZIAŁAŃ UJĘTYCH W PROGRAMIE 20

XII. MONITORING PROGRAMU I SPRAWOZDAWCZOŚĆ 21

I. WSTĘP

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatowy w zakresie pracy z rodziną biologiczną, co należy do zadań własnych gmin a co jest organizowane przez powiat pieczy zastępczej.

Rodzina jest naturalnym miejscem wzrastania i rozwoju dziecka. W przypadku, kiedy nie wypełnia swoich podstawowych zadań opiekuńczo-wychowawczych państwo zobowiązane jest do pomocy i ochrony dziecka zgodnie z gwarancją art.72 ust.2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, który mówi, że „Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych".

Stąd też potrzeba opracowania powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej, który z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań nakreśli kierunki działań w perspektywie 3 – letniej. Głównym celem będzie zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnych i instytucjonalnych formach opieki zastępczej, właściwych warunków oraz stosownych środków finansowych.

Zgodnie z treścią art. 76 ww. ustawy organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez Starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. W ślad za tym zapisem, Zarządzeniem Starosty Strzelińskiego Nr 53/2011 z dnia 25 listopada 2011 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelinie wyznaczone zostało na Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie strzelińskim na lata 2022-2024 jest kontynuacją Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie strzelińskim na lata 2019-2021. W Programie wskazano na konieczność podjęcia dalszych działań propagujących rodzinną pieczę zastępczą w powiecie strzelińskim oraz działań profilaktycznych, wspomagających i wspierających rodzinę biologiczną dziecka, rozwijających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków, a także działań utrzymujących poziom świadczonych usług przez instytucjonalną pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie powiatu.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej w tym zadania zapisane w niniejszym Programie podejmowane i realizowane są w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 ze zm.)

2. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.

3. Ustawa w dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 920 ze zm.)

4. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020, poz.821 ze zm.)

5. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz.1876)

6. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 292, poz. 1720 ze zm.)

7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249)

8. Ustawa z dnia 6 stycznia 2000 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r., poz. 1359 ze zm.)

III. ZADANIA POWIATU

Pomoc rodzinie doświadczającej trudności należy do zadań gminy, zaś organizację pieczy zastępczej powierzono powiatowi. Osiągnięcie pożądanych efektów jest możliwe poprzez stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych ukierunkowanego w swych działaniach na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną. Umieszczenie dziecka w formach pieczy zastępczej następuje po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej. Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej należy do zadań własnych gminy.

Podstawową przyczyną umieszczenia dzieci w różnych formach opieki zastępczej są trudności, kryzysy oraz nieszczęścia losowe dotykające rodziny naturalne dziecka.

Koniecznym jest kontynuowanie działań usprawniających system opieki nad dzieckiem i rodziną, która je wychowuje, jeżeli ma ona trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich

funkcji. Działania podejmowane w ramach tego systemu powinny zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie zabrania dziecka z rodziny lub zapewniony szybki do niej powrót dla tych dzieci, które z uwagi na ich dobro, okresowo musiały zostać umieszczone poza rodziną.

Mając powyższe na uwadze uznano, że bardzo duże znaczenie mają działania profilaktyczne, pomagające rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu i wychowaniu dzieci, przeciwdziałające powstawaniu problemów lub pozwalające je rozwiązywać we wczesnym okresie ich pojawienia się. Podstawowym narzędziem działania na rzecz dziecka jest praca z rodziną. Jest ona ważna w momencie przeżywania przez rodzinę pierwszych trudności, jest niezbędna wówczas, gdy w rodzinie ma miejsce poważny kryzys, zagrażający dobru dziecka. W wyniku pracy z rodziną powinna ona osiągnąć zdolność prawidłowego funkcjonowania na tyle, aby bezpieczeństwo dzieci nie było zagrożone.
Działaniom profilaktycznym, mającym na celu stworzenie dziecku odpowiednich warunków życia w jego środowisku rodzinnym, muszą towarzyszyć działania na rzecz doskonalenia i rozwoju różnych form pieczy zastępczej nad dzieckiem.

W przypadku gdy praca z rodziną nie przynosi oczekiwanych rezultatów i ze względu na dobro dziecka konieczne jest zapewnienie mu opieki poza rodziną, jest ono umieszczane w pieczy zastępczej.

Organem odpowiedzialnym za system zastępczej opieki jest Starosta, a bezpośrednio Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Odpowiada za tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie, organizowanie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, zapewnienie dzieciom z terenu powiatu opieki i wychowania w całodobowych placówkach opiekuńczo - wychowawczych. Powiat sprawuje zatem w systemie opieki zastępczej funkcje organizacyjne, wspierające, administracyjne i kontrolne.

Powiat finansuje:

- świadczenia na rzecz rodzin zastępczych, wynagrodzenie zawodowych rodzin zastępczych,
- pokrywa koszty utrzymania dzieci z terenu powiatu umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych i rodzinach zastępczych również na terenie innego powiatu,

- pełne koszty utrzymania, w tym remonty i inwestycje w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na swoim terenie,
- wszystkie świadczenia związane z usamodzielnianiem się pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych.

IV. ZADANIA PIECZY ZASTĘPCZEJ

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza może być sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Od wielu lat podkreśla się rangę rodzinnej pieczy zastępczej jako najbardziej zbliżonej do warunków, których doświadcza dziecko w rodzinie. Rodzina zastępcza obok adopcyjnej jest najbardziej optymalną formą opieki kompensacyjnej nad dzieckiem opuszczonym.

Piecza zastępcza zapewnia:

1) realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka;

2) przygotowanie dziecka do:

a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,

b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,

c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;

3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

ROLA ORGANIZATORA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych

zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;

3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;

5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;

6) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;

7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;

8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;

9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;

10) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;

11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;

12) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych pieczą;

13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy dotyczącej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

14) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;

15) przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;

16) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;

17) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku

V. ANALIZA RODZIN ZASTĘPCZYCH Z TERENU POWIATU STRZELIŃSKIEGO FUNKCJONUJĄCYCH W LATACH 2019-2021

Rodzinne formy pieczy zastępczej mają przewagę nad instytucjonalnymi formami nie tylko z uwagi na skutki społeczne, w tym przede wszystkim dobro i przyszłość dziecka, a także z punku widzenia skutków ekonomicznych – koszty opieki i wychowania dziecka w każdej z rodzinnych form pieczy zastępczej są znacznie niższe niż w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Placówki opiekuńczo-wychowawcze uzupełniają system pieczy zastępczej zapewniając opiekę i wychowanie dzieciom, które z różnych powodów nie mogą wychowywać się w rodzinnej pieczy zastępczej.

Jednym z obszarów działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jest zapewnienie wszechstronnego wsparcia rodzinom zastępczym, które powstają na mocy orzeczenia sądu i są czasową formą opieki nad dzieckiem pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodziców. Rodzina zastępcza ma na celu zapewnienie dziecku odpowiednich warunków rozwoju i wychowania, adekwatnie do jego stanu zdrowia i indywidualnych możliwości. Nadrzędnym celem powinno być kierowanie się dobrem dziecka przyjmowanego do rodziny oraz poszanowaniem jego praw.

Na system rodzinnej pieczy składają się:

1. Rodziny zastępcze:
   a) spokrewnione;
   b) niezawodowe;
   c) zawodowe w tym:
      - pełniące funkcje pogotowia rodzinnego;

- zawodowa specjalistyczna.

2. Rodzinny dom dziecka.

RODZINA ZASTĘPCZA SPOKREWNIONA - to taka w której opiekę i wychowanie nad dzieckiem przejmują członkowie rodziny dziecka zobowiązani do jego alimentacji, tj. wstępni (dziadkowie, pradziadkowie) lub rodzeństwo. Spokrewnionej rodzinie zastępczej przysługuje świadczenie pieniężne na pokrycie kosztów utrzymania dziecka.

RODZINA ZASTĘPCZA NIEZAWODOWA - to rodzina, która tworzona jest przez małżeństwo lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, w tym przez osoby z dalszej rodziny lub też zupełnie obce (niespokrewnione z dziećmi). Niezawodowej rodzinie zastępczej przysługuje świadczenie pieniężne na każde umieszczone w niej dziecko. W rodzinie zastępczej niezawodowej lub zawodowej w tym samym czasie może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej. W razie konieczności umieszczenia w rodzinie zastępczej licznego rodzeństwa jest dopuszczalne umieszczenie większej liczby dzieci.

RODZINA ZASTĘPCZA ZAWODOWA – otrzymuje oprócz świadczenia pieniężnego na utrzymanie każdego umieszczonego w niej dziecka także wynagrodzenie. W zawodowej rodzinie zastępczej umieszcza się dzieci na pobyt długoterminowy lub – w przypadku **rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego** – na pobyt okresowy, do czasu unormowania sytuacji dziecka, nie dłużej niż na okres 4 miesięcy (w szczególnych sytuacjach pobyt może być przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej). W przypadku tego typu rodzin wysokość wynagrodzenia jest zależna od liczby i stanu zdrowia umieszczonych dzieci, przy czym rodzina zastępcza otrzymuje wynagrodzenie także za okres pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka.

RODZINA ZASTĘPCZA ZAWODOWA SPECJALISTYCZNA - obejmuje opieką w szczególności dzieci niedostosowane społecznie oraz dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności, tj. z różnymi dysfunkcjami, problemami zdrowotnymi wymagającymi

szczególnej opieki i pielęgnacji, a także małoletnie matki z dziećmi. Ww. rodzina otrzymuje również świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci oraz wynagrodzenie.

RODZINNY DOM DZIECKA - rodzinne domy dziecka organizuje powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania.

W rodzinnym domu dziecka może przebywać w tym samym czasie łącznie nie więcej niż 8 dzieci. Umieszczenie większej ilości dzieci będzie możliwe wyłącznie wtedy, gdy jest to rodzeństwo oraz za zgodą osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka są w swych funkcjach opiekuńczo – wychowawczych obciążone mocniej niż naturalne rodziny. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej często przejawiają zachowania problemowe będące skutkiem stresu, problemów emocjonalnych oraz innych traumatycznych przeżyć i doświadczeń, wymagają większej uwagi, a nawet pomocy specjalistycznej w rozwikłaniu ich problemów. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej ma za zadanie wspierać wszystkich członków rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka w celu możliwie kompleksowej specjalistycznej pomocy. Prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje oprócz pomocy pieniężnej na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, otrzymuje również wynagrodzenie.

Tabela nr 1: Napływ dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2019-2021

rok	2019	2020	2021	razem
liczba dzieci	6	6	9	21

Źródło: Dane PCPR w Strzelinie

Tabela nr 2: Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w powiecie w latach 2019-2021

rok	**2019**		**2020**		**2021**	
typy rodzin	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci
rodziny	36	48	37	45	31	37

spokrewnione						
rodziny niezawodowe	9	14	8	11	10	13
rodziny zastępcze zawodowe	0	0	0	0	1	4
rodzinne domy dziecka	2	20	2	19	1	9
razem	**47**	**82**	**47**	**75**	**43**	**63**

Źródło: Dane PCPR Strzelin

Powyższe tabele przedstawiają liczbę rodzinnych form pieczy zastępczej oraz napływ dzieci do pieczy zastępczej w okresie ostatnich trzech lat. Najliczniejszą grupę stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, tworzone przez dziadków lub rodzeństwo dzieci. Następną grupę stanowią rodziny zastępcze niezawodowe, które w ostatnich latach tylko nieznacznie zwiększyły liczebność.

Zawodowa piecza zastępcza w naszym powiecie w ostatnich trzech latach to dwie jednostki. Obecnie funkcjonuje jeden rodzinny dom dziecka zapewniający możliwość umieszczenia 8 dzieci i jedna rodzina zastępcza zawodowa mogąca przyjąć 3 dzieci.

POMOC PIENIĘŻNA PRZYSŁUGUJĄCA RODZINIE ZASTĘPCZEJ

Rodzinie zastępczej przysługuje comiesięczne świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka w wysokości odpowiedniej do sprawowanej formy opieki, tj.:

- **746,00 zł** miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej;
- **1131,00 zł** miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Przy ustalaniu wysokości świadczenia uwzględnia się niepełnosprawność dziecka oraz niedostosowanie społeczne – na rzecz takich dzieci kwota świadczenia jest o **277,00** zł wyższa.

COROCZNY LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH

Liczba zawodowych rodzinnych form pieczy zastępczej w naszym powiecie jest niewystarczająca. Obecnie funkcjonuje jeden rodzinny dom dziecka i jedna zawodowa rodzina zastępcza. Rzeczywiste potrzeby i zakładany rozwój rodzinnej pieczy zastępczej stwarzają konieczność pozyskiwania nowych kandydatów do prowadzenia rodzin zastępczych zawodowych lub rodzinnego domu dziecka. Planowany limit nowych zawodowych rodzin zastępczych został przedstawiony w tabeli poniżej.

Tabela nr 3: Limit planowanych zawodowych rodzin zastępczych w latach 2022 -2024

Planowane utworzenie	**2022**	**2023**	**2024**
Rodziny zastępcze zawodowe	**2**	**2**	**2**
Rodzinne domy dziecka	**1**	**1**	**1**

Tabela nr 4: Liczba dzieci w powiecie strzelińskim o uregulowanej sytuacji prawnej zgłoszonych do ośrodka adopcyjnego

ROK	**liczba dzieci wolnych prawnie zgłoszonych do ośrodka adopcyjnego**	**liczba dzieci umieszczonych w rodzinach adopcyjnych**
2019	7	1
2020	8	4
2021	6	2
razem	**21**	**7**

Źródło: Dane PCPR w Strzelinie

Analizując powyższe dane należy podkreślić, iż większość informacji o dzieciach zgłaszanych do ośrodka adopcyjnego dotyczy dzieci z uregulowaną sytuacją prawną pozostających w rodzinnych formach pieczy zastępczej, gdzie dziadkowie lub rodzeństwo dziecka składa deklarację woli opieki nad dzieckiem do czasu jego usamodzielnienia, co skutkuje odstąpieniem od procedury adopcyjnej.

Tabela nr 5: Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej z powiatu strzelińskiego, które powróciły do rodzin biologicznych lub się usamodzielniły

ROK	liczba dzieci, które powróciły pod opiekę rodziców biologicznych	liczba dzieci, które opuściły rodzinę zastępczą i usamodzielniły się
2019	1	3
2020	1	9
2021	2	3
razem	**4**	**15**

Źródło: Dane PCPR w Strzelinie

Tabela nr 5 przedstawia liczbę dzieci, które w wyniku współpracy zaangażowanych w pomoc rodzinie w kryzysie służb, powróciły pod opiekę rodziców biologicznych oraz liczbę wychowanków, którzy osiągnęli pełnoletność i usamodzielnili się.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej jest zawsze trudną decyzją, następującą po wyczerpaniu wszystkich możliwych form pomocy rodzinie przeżywającej trudności. Większość dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej pochodzi z rodzin dysfunkcyjnych, które są dotknięte m.in. sieroctwem, ubóstwem, alkoholizmem oraz innymi uzależnieniami, przemocą, ciężkimi chorobami somatycznymi i psychicznymi, bądź też są niezaradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niedostosowane społecznie.

Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej oraz rodziny zastępcze oprócz wsparcia finansowego wymagają specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, poradnictwa prawnego. Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Strzelinie zapewnia opiekę psychologiczną, prawną oraz socjalną rodzinom zastępczym.

Założony w okresie programowania limit rodzin zastępczych zawodowych wynika z analizy danych z poprzednich lat. Należy podkreślić, iż od wielu lat powiat strzeliński nie umieszczał dzieci pochodzących z powiatu strzelińskiego w zawodowych rodzinnych formach opieki zastępczej oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza powiatem, wyjątek stanowi umieszczenie w ostatnich latach jednej wychowanki w placówce opiekuńczo-wychowawczej specjalizującej się w opiece nad młodocianą matką i jej dzieckiem. Planowany rozwój pieczy zastępczej umożliwi podtrzymywanie tej tendencji.

VI. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Instytucjonalna piecza zastępcza jest, obok rodzinnej, formą pieczy zastępczej organizowanej przez powiat. W powiecie strzelińskim funkcjonuje Zespół Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych: Dom Dziecka w Strzelinie (14 miejsc) i Dom Dziecka w Ludowie Polskim (14 miejsc). Są to placówki opieki całodobowej, przeznaczone dla dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej.

Tabela nr 6: Liczba dzieci przebywających w Zespole Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych ze wskazaniem miejsca pochodzenia dziecka

ROK	POWIAT STRZELIŃSKI	INNE POWIATY
2019	7	19
2020	11	17
2021	12	15

Źródło: Dane PCPR w Strzelinie

Analizując dane z tabeli nr 6 należy zauważyć, iż powiat strzeliński zapewnia odpowiedną ilość miejsc dzieciom pochodzącym z naszego powiatu. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywają dzieci powyżej 10 roku życia, a w sytuacjach szczególnych umieszcza się dzieci młodsze ze starszym rodzeństwem.

Zadania powiatu w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej obejmują:

- zapewnienie dzieciom, które z różnych względów nie mogą być umieszczone w rodzinach zastępczych lub rodzinnych domach dziecka, miejsca w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poprzez tworzenie i prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych w liczbie i rodzaju odpowiednim do potrzeb powiatu;
- organizowanie szkoleń dla kandydatów mających pełnić funkcję dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy;
- zapewnienie wsparcia dla działań placówek opiekuńczo – wychowawczych, w szczególności w zakresie przygotowania dziecka do późniejszego samodzielnego życia;
- monitorowanie potrzeb dzieci w szczególności w związku z wysokością środków powiatu przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej oraz wysokość środków finansowych na bieżące funkcjonowanie placówki;

- współprace z placówkami opiekuńczo – wychowawczymi w zakresie okresowej oceny aktualnej sytuacji dziecka umieszczonego w placówce, poprzez udział przedstawiciela organizatora rodzinnej pieczy zastępczej (PCPR) w zespole do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, według potrzeb placówki;
- ponoszenie wydatków na utrzymanie dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo – terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych na jego terenie lub na terenie innego powiatu.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dniem 1 stycznia 2012 roku nakłada na gminę obowiązek współfinansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Gminy partycypują w kosztach pobytu dziecka zależnie od czasu jego przebywania w pieczy:

· **10 %** w pierwszym roku pobytu

· **30 %** w drugim roku pobytu

· **50 %** w trzecim i następnych latach pobytu.

W sytuacji, kiedy wobec małoletniego mieszkańca powiatu strzelińskiego zachodzi potrzeba zabezpieczenia dziecka i umieszczenia go w placówce lub rodzinie zastępczej, a powiat nie dysponuje wolnymi miejscami, wówczas koniecznością staje się poszukiwanie miejsc w placówkach poza powiatem. W przypadku, gdy małoletni pochodzący z terenu powiatu zostaje umieszczony w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innego powiatu, zachodzi potrzeba podpisania porozumienia dotyczącego ponoszenia wydatków na utrzymanie dziecka w placówce.

VII. USAMODZIELNIENIA PEŁNOLETNICH WYCHOWANKÓW RODZIN ZASTĘPCZYCH I PLACÓWEK OPIEKUŃCZO -WYCHOWAWCZYCH.

Osoba usamodzielniana to osoba, która osiągnęła pełnoletniość w rodzinie zastępczej oraz osoba pełnoletnia opuszczająca placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, która zostaje objęta pomocą mającą na celu jej

życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną **jak również przez pomoc:**

- pieniężną na usamodzielnienie,
- pieniężną na kontynuowanie nauki,
- w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym,
- w uzyskaniu zatrudnienia,
- na zagospodarowanie,
- pomoc psychologiczną,
- pomoc prawną.

W życiu wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych szczególnie trudnym okresem jest moment usamodzielnienia. **Proces usamodzielnienia** to długotrwały proces wychowawczy mający na celu podjecie przez osobę usamodzielnianą dojrzałego życia w integracji ze środowiskiem. W domu rodzinnym przygotowanie do tego momentu odbywa się w sposób naturalny, ponadto dziecko, jako człowiek już dorosły w dalszym ciągu otrzymuje wsparcie ze strony najbliższej rodziny.

W przypadku usamodzielnianych wychowanków jest inaczej, gdyż możliwości korzystania z dotychczasowej pomocy są ograniczone. Ważną kwestią dotyczącą usamodzielnianych wychowanków jest brak możliwości powrotu do domu rodzinnego. Dlatego większość z nich składa wniosek do gmin pochodzenia o przyznanie mieszkania socjalnego.

Wychowankowie często są niedostatecznie przygotowani do samodzielnego życia. Dodatkowe trudności adaptacyjne wynikają z niskiego poziomu wykształcenia, braku kwalifikacji zawodowych, braku zasobów mieszkaniowych i materialnych. Dlatego też wychowankowie, którzy osiągnęli pełnoletność w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, zostają objęci przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.

W przypadku, gdy osoba usamodzielniana otrzymuje pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na usamodzielnienie jest wypłacana po zakończeniu pobierania pomocy na kontynuowanie nauki.

Tabela nr 7: Osoby usamodzielniane z powiatu strzelińskiego

osoby usamodzielniane						
rok	**piecza rodzinna**			**piecza instytucjonalna**		
	Pomoc na kontynuowanie nauki	**Pomoc na usamodzielnienie**	**Pomoc na zagospodarowanie**	**Pomoc na kontynuowanie nauki**	**Pomoc na usamodzielnienie**	**Pomoc na zagospodarowanie**
2019	22	3	3	4	2	2
2020	22	3	3	5	4	3
2021	26	5	2	5	0	1
razem	**70**	**11**	**8**	**14**	**6**	**6**

Źródło: PCPR w Strzelinie

Powyższe dane wskazują na wieloletnie tendencje umieszczania dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej dlatego też osób usamodzielnianych kontynuujących naukę pochodzących z rodzinnej pieczy zastępczej jest 70, a osób kontynuujących naukę opuszczających placówki tylko 14.

VIII . CELE PROGRAMU

Cel główny

Tworzenie prawidłowych warunków opieki i wychowania dla dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej w powiecie strzelińskim.

Cele szczegółowe realizowane przez powiat i gminy

1. Praca z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej celem powrotu dziecka pod ich opiekę.

Motywowanie rodzin biologicznych do współpracy w celu powrotu dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe kierowanie dziecka do przysposobienia. Jest to zadanie gminy przy współpracy powiatu.

2. Zaspokajanie potrzeb bytowych, zdrowotnych, emocjonalnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych dzieci przebywających w pieczy.

Jest to zadanie osób pełniących funkcję rodziny zastępczej lub prowadzących rodzinny dom dziecka przy wsparciu Organizatora Pieczy zastępczej. Wsparcie to obejmuje m. in. koordynację systemu pieczy zastępczej, udzielenie świadczeń finansowych, poradnictwo, szkolenia, prace socjalną.

3. Pozyskiwanie kandydatów chętnych do utworzenia zawodowych rodzin zastępczych. - promocja idei rodzicielstwa zastępczego

4. Prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz ich kwalifikowanie.

5. Podwyższanie umiejętności i kompetencji osób prowadzących rodzinne formy opieki zastępczej.

6. Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych.

7. Poszerzenie oferty i dostępności do usług specjalistycznych, w tym rozwój specjalistycznego poradnictwa rodzinnego dla osób prowadzących rodzinne formy opieki zastępczej.

8. Rozwój wsparcia w ramach wolontariatu dla rodzin zastępczych w wypełnianiu ich funkcji socjalizacyjno-edukacyjnej.

9. Zapewnienie wsparcia ze strony rodzin pomocowych.

10. Współpraca ze środowiskiem lokalnym i instytucjami (m.in. gminne ośrodki pomocy społecznej, asystenci rodziny, sądy, zespół kuratorskiej służby sądowej, policja, szkoły, poradnie pedagogiczno-psychologiczne, inne instytucje oświatowe, ośrodki zdrowia, kościoły i związki wyznaniowe oraz organizację pozarządowe):

a) w celu monitorowania sytuacji rodzin niewydolnych w sferze opiekuńczo – wychowawczej, zagrożonych odebraniem dziecka;

b) w celu udzielenia optymalnej pomocy zagrożonym rodzinom; w zakresie działań profilaktycznych dotyczących sfery problemów mogących zagrozić funkcjonowaniu rodzin (alkoholizm, przemoc w rodzinie, niewydolność wychowawcza);

c) w celu powrotu dziecka pod opiekę rodziców biologicznych;

d) współpraca z sądami i ich organami pomocniczymi w ocenie sytuacji dziecka i rodziny, a także informowanie sądu w przypadku, gdy ustaje przyczyna umieszczenia w pieczy zastępczej;

11. Zapewnienie mieszkań chronionych dla wychowanków pieczy zastępczej.

12. Rozwój instytucjonalnej pieczy zastępczej.

13. Doskonalenie zawodowe koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie strzelińskim na lata 2022 – 2024 będą następujące środki finansowe:

a) środki budżetu gminy i powiatu przeznaczone na zadania z zakresu pieczy zastępczej,

b) środki budżetu z innych powiatów przeznaczone na zadania z zakresu pieczy zastępczej,

c) krajowe fundusze pomocowe ze szczególnym uwzględnieniem dotacji rozdzielonych w ramach konkursów ministerialnych,

d) pozyskane w ramach środków zewnętrznych z innych źródeł.

Środki z wyżej wymienionych źródeł pozwolą pokryć wydatki związane z realizacją poszczególnych zadań.

X. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

1. Wzmocnienie systemu pieczy zastępczej w powiecie strzelińskim.

2. Pozyskiwanie kandydatów do prowadzenia zawodowych form opieki zastępczej oraz zapewnienie kompleksowego wsparcia w ich funkcjonowaniu.

3. Skuteczna pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzinnych, wychowawczych, emocjonalnych i innych dotyczących rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.

4. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych niewydolnością opiekuńczo – wychowawczą wobec dzieci.

5. Kompleksowa pomoc osobom usamodzielnianym oraz większe wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia, w tym poprzez wsparcie rzeczowe i finansowe zwiększające możliwości podjęcia zatrudnienia w celu samodzielnego i odpowiedzialnego życia w społeczeństwie.

6. Zacieśnienie współpracy pomiędzy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelinie a innymi instytucjami pomocowymi z terenu powiatu strzelińskiego.

7. Rozwój współpracy między instytucjami na rzecz powrotu dzieci do rodzin generacyjnych, a w przypadku braku możliwości powrotu intensyfikacja działań w celu uregulowania sytuacji prawnej dziecka i umieszczenie go w rodzinie adopcyjnej.

XI. ZAGROŻENIA DLA REALIZACJI DZIAŁAŃ UJĘTYCH W PROGRAMIE

1. Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
2. Wypalenie zawodowe prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej oraz innych pracowników pieczy zastępczej.
3. Bardzo duże obciążenie psychiczne i fizyczne rodziców zastępczych szczególnie w czasie pandemii.
4. Ograniczona ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój pieczy zastępczej.
5. Długotrwałe procesy regulowania sytuacji prawnej dziecka.
6. Trudności we współpracy usamodzielniających się wychowanków z pieczy zastępczej w procesie usamodzielniania.
7. Brak mieszkań chronionych dla wychowanków pieczy zastępczej.
8. Wpływ pandemii na funkcjonowanie rodzin zastępczych oraz instytucji pomocowych.
9. Narastanie zachowań ryzykownych wśród młodzieży.

XII. MONITORING PROGRAMU I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej popularyzuje konieczność tworzenia zawodowych rodzin zastępczych. Potrzeby w tym zakresie są duże, ponieważ są dzieci zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej. Profesjonalne podejście do pracy z rodzinami zastępczymi mające na celu zapewnienie dziecku kompleksowej opieki i wychowania w rodzinie zastępczej oraz umożliwienie mu jak najszybszego powrotu do rodziny naturalnej, wymaga zaangażowania i dużej odpowiedzialności ze strony osób otrzymujących wsparcie, jak również ze strony wielu instytucji: samorządów, władz lokalnych sądów, gmin i ośrodków pomocy społecznej działających na terenie powiatu, poradnictwa rodzinnego, lokalnych organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, placówek służby zdrowia itd. Tylko przy pełnej współpracy ww. instytucji realizacja programu może być pełna i efektywna.

Monitorowanie programu będzie dokonywane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelinie – Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej i uwzględniane w treści corocznego sprawozdania z działalności jednostki. Dyrektor PCPR będzie przedkładał Radzie Powiatu Strzelińskiego roczne sprawozdanie z działalności.

Program stanowi dokument otwarty i elastyczny. Oznacza to, że może podlegać modyfikacjom na skutek zmieniającej się rzeczywistości, rozeznanych potrzeb oraz wymogów prawnych.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Powiatu Strzelińskiego
Magdalena Krupa
Magdalena Krupa